

Ku2021/01113
Kulturdepartementet
ku.remissvar@regeringskansliet.se
ku.ko@regeringskansliet.se

Kulturrådets yttrande över remiss av Kulturdepartementets förslag om vissa statliga insatser på musikområdet

Kulturrådet har getts tillfälle att yttra sig om remiss av Kulturdepartementets förslag i promemorian Vissa statliga insatser på musikområdet (Ds 2021:11).

Sammanfattning av Kulturrådets remissvar

Kulturrådet bedömer att myndigheten har goda förutsättningar att genomföra ett utökat främjandeuppdrag inom musikområdet och att fördela det statliga anslag som hittills har fördelats av Statens musikverk.

Kulturrådet bedömer att ett utökat främjandeuppdrag på musikområdet är att föredra framför inrättandet av en särskild främjandefunktion inom myndigheten. Detta skulle bidra till en bättre helhetsbild, samordning och tillvaratagande av synergier och därmed träffa det mångfacetterade musiklivets behov på ett effektivare sätt.

Kulturrådet bedömer att myndigheten inom sitt nuvarande uppdrag kan fördela ett större anslag till musikområdet med syfte att både stärka infrastrukturen och stödja projekt som bidrar till förnyelse och utveckling inom musikområdet.

Kulturrådets synpunkter på förslaget i promemorian

Kulturrådet ställer sig positiv till förslagen i promemorian. Kulturrådet vill dock lyfta några synpunkter som är avgörande för att uppdragen ska kunna genomföras på ett tillfredsställande sätt.

1. Avsnitt 4.1 i promemorian

En främjande funktion för musikområdet inrättas inom Statens kulturråd

Förslag: Musikplattformen avvecklas och en främjande funktion för musikområdet inrättas inom Statens kulturråd.

Bedömning: Statens musikverks ansvar bör renodlas till att fokusera på teaterns, dansens och musikens kulturarv samt Elektronmusikstudion.

Kulturrådets synpunkter

Kulturrådet ställer sig positiv till ett utökat uppdrag som, inom ramen för myndighetens ordinarie uppdrag, stärker möjligheten att främja musiklivets utveckling både nationellt och internationellt. Kulturrådet ser att mycket av det arbete som bedrivits inom Musikplattformen kan tas tillvara och vidareutvecklas inom Kulturrådet.

Då Kulturrådet har ett brett uppdrag¹ bedömer myndigheten att den, genom sin bidragsgivning till musikområdet, har relationer till ett stort antal aktörer inom olika sektorer och därmed enkelt kan få syn på vita fläckar och utvecklingsområden.

Mot bakgrund av musikområdets bredd och komplexitet bedömer Kulturrådet att större synergier, som bidrar till musikområdets utveckling, skulle uppstå om det gavs möjlighet att arbeta med ett främjandeuppdrag som är integrerat i myndighetens ordinarie verksamhet, snarare än genom en avgränsad främjandefunktion.

Musikverkets erfarenheter av att kombinera bidragsgivning och främjande är värdefulla och bör beaktas i framtagandet av lämpliga satsningar och arbetsmetoder även på Kulturrådet. Kulturrådet bedömer att Musikplattformen bedrivit ett värdefullt främjandearbete genom nätverksträffar för bidragsmottagare för kontaktskapande samt erfarenhets- och kunskapsutbyte mellan aktörer. Musikplattformen har genomfört uppsökande verksamhet på gräsrotsnivå, men även genomfört samråd, konferenser och seminarier samt bedrivit ett internationellt arbete för att tillvarata musikaktörers initiativ och möjliggöra en utveckling av internationella utbyten.

Kulturrådet har goda förutsättningar att utgöra ett nationellt kunskapsnav för musikområdet både inom sitt eget, men även inom andra myndigheters uppdrag. Utöver det finns det ett antal relevanta organisationer med expertkunskap inom områden som är av vikt för Kulturrådets bidragsgivning liksom för sökande aktörer. Dessa organisationer kan Kulturrådet hänvisa till.

¹ Se Kulturrådets utgångspunkter, s. 7

I promemorian anges att den stödjande funktionen ska vara stödjande och rådgivande för musiklivet i kulturpolitiska frågor av övergripande nationellt intresse, exempelvis export, kulturella och kreativa näringar, arrangörskunskaper och kompetensutveckling. Kulturrådet vill understryka att målsättningarna för uppdraget bör tydliggöras av regeringen, särskilt avseende exportfrämjande och främjande av kulturella och kreativa näringar, det vill säga på vilket sätt kulturpolitiska mål här förhåller sig till näringspolitiska mål.

Kulturrådet har i budgetunderlaget 2022-2024 lyft att strukturen och uppdragen att främja olika konstområden på en internationell arena har växt fram successivt i Sverige, utan ett samlat strategiskt kultur-, närings- och utrikespolitiskt perspektiv. Det vore önskvärt med en bredare nationell översyn över befintliga strukturer med statlig finansiering, samt hur kulturpolitiken, näringspolitiken och utrikespolitiken bäst kan samverka.

Främjandearbete inom musikområdet

Kulturrådet beviljar idag stöd till olika aktörer med olika funktioner inom musiklivet (producerande, presenterande, förmedlande m.m.). Basen i Kulturrådets främjandearbete inom musikområdet utgörs av bidragsgivningen. Detta sker genom utformningen av riktlinjerna för bidragen, som i hög utsträckning motsvarar behoven som finns i musiklivet. Vidare kan Kulturrådet stödja främjande insatser som utifrån ett kulturpolitiskt perspektiv anses vara relevanta för det musikaliska fältet. Främjandearbetet utöver bidragsgivningen drivs i form av informationsinsatser om Kulturrådets verksamhet och bidragsformer samt genom dialog med musiklivet.

Andra erfarenheter från främjandeuppdrag på Kulturrådet

Kulturrådet har erfarenhet av att arbeta med ett kombinerat bidragsgivande- och främjandeuppdrag inom ramen för Kulturskolecentrum. Där återfinns både bidragsgivning och främjande arbete såsom kunskapsspridande, lärande exempel samt kompetenshöjande insatser. Denna typ av verksamhet kan vara överförbar till främjandearbetet inom musikområdet utan att för den skull behöva organiseras som en särskild främjande funktion.

Även inom enheten för litteratur och bibliotek på Kulturrådet finns erfarenheter av att kombinera bidragsgivning och främjande arbete, bl.a. genom nätverksarbete med berörda aktörer och nationell samordning av läsfrämjande insatser. Kulturrådet har även ett uppdrag att främja internationell spridning av svensk litteratur och svensk dramatik av hög kvalitet samt att främja internationella utbyten på dessa områden, vilket sker inom ”Swedish Literature Exchange”.

Kulturrådet bedömer att flera delar av myndighetens främjande arbete inom litteraturområdet kan vara applicerbara även på musikområdet.

Ett ökat främjande uppdrag bör således hanteras utifrån den erfarenhet som Kulturrådet har både inom musikområdet och inom andra kultur- och konstområden, utifrån Musikplattformens erfarenheter samt utifrån att vi kontinuerligt inhämtar kunskap om musiklivets behov i dialog med aktörerna. Musikplattformens organisatoriska format är alltför avgränsat i förhållande till Kulturrådets breda uppdrag inom musikområdet. Vi ser att det finns goda skäl för Kulturrådet att, efter att ha analyserat uppdragets utformning och tillämpning, avgöra vilken form som är mest gynnsam för att driva det främjande uppdrag vidare som Musikplattformen hittills har bedrivit.

2. Avsnitt 4.2

Musikplattformens bidragsgivning förs över till Statens kulturråd

Förslag: Uppgiften att fördela bidrag till musiklivet inordnas i Statens kulturråd.
Bedömning: Bidrag bör kunna ges i form av projektbidrag till bland annat projekt av tillfällig och experimenterande art och som verksamhetsbidrag för att ge långsiktigt stöd till hela musiklivet.

Kulturrådets synpunkter

Musikverket har enligt förordningen (2010:1922) med instruktion för Statens musikverk till uppgift att särskilt pröva frågor om bidrag enligt förordningen (2010:1921) om statsbidrag till musiklivet. Kulturrådet ställer sig bakom förslaget om att överta Musikverkets uppgift att fördela bidrag till musiklivet.

Kulturrådet har inom ramen för förordningen (2012:516) om statsbidrag till teater-, dans- och musikområdet till uppgift att främja kvalitet, mångfald och förnyelse. Kulturrådet har goda förutsättningar för att bevilja bidrag till både projekt av tillfällig och experimenterande art och verksamhetsbidrag till mer stadigvarande aktörer i syfte att ge långsiktigt stöd till hela musiklivet. Det finns inte heller något hinder för detta inom ramen för förordningen (2012:517) om statsbidrag till kulturella ändamål.

Det finns idag tre statliga myndigheter som musiklivets aktörer kan vända sig till: Kulturrådet, Musikverket och Konstnärsnämnden. Vi konstaterar att Kulturrådets och Musikverkets bidragsgivning överlappar varandra delvis vad gäller bidragsformer och helt vad gäller målgrupp. Att bereda möjligheten för aktörerna

att vända sig till två i stället för tre olika statliga myndigheter är en insats som kan underlätta kommunikationen mellan aktörerna inom musiklivet och staten.

Bidragsgivning inom musikområdet idag och framåt

Kulturrådet har en god överblick över de statliga och regionala insatserna inom musikområdet och därmed goda förutsättningar att bedöma på vilket sätt musiklivet bör stärkas och hur tillkommande medel bör fördelas. Kulturrådet bedömer att det skapar större klarhet för aktörerna som är målgrupp för Kulturrådets och Musikverkets bidragsgivning att den statliga bidragsgivningen till dem utgår från en myndighet och inte två.

Kulturrådet har dock identifierat behov av utveckling av bidragsgivning till musiklivet. Vi lämnar i rapporten *Arrangörer - uppföljning och kartläggning av förutsättningar*² (KUR 2020/181) bland annat ett förslag om att stärka kunskapsöverföringen om och mellan det kommunala, statliga och regionala kulturpolitiska arbetet kring arrangörernas förutsättningar att verka. Detta skulle också kunna vara en central del i ett utvecklat nationellt främjande arbete inom musikområdet.

Översyn av Kulturrådets bidragsgivning

Kulturrådets styrelse fastslog i Kulturrådets verksamhetsplan för 2021 fem strategiska utvecklingsområden som anger den långsiktiga inriktningen för Kulturrådets arbete (Adm 2020/142). Av verksamhetsplanen framgår bl.a. att Kulturrådet har som mål att säkerställa en infrastruktur som möjliggör ett kulturutbud i hela landet, att skapa reella möjligheter för fler att konstnärligt gestalta idéer, erfarenheter och tankar samt verka för att kulturskapares ekonomiska och upphovsrättsliga villkor är goda.

Med utgångspunkt i dessa mål har Kulturrådet identifierat behovet och påbörjat en översyn av Kulturrådets bidragsgivning. Arbetet är myndighetsövergripande och kommer att pågå fram till våren 2022. Eventuella förändringar kommer att implementeras efter det och kommer sannolikt att ta ett par år i anspråk innan de är fullt genomförda. Resultatet av översynen kommer att beröra Kulturrådets bidragsgivning till musikområdet och även påverka hur Kulturrådet långsiktigt kommer att arbeta med bidragsgivningen som föreslås övertas från Musikverket.

Några områden som Kulturrådet kommer att undersöka i samband med översynen av bidragsgivningen är behovet av att förenkla och förtydliga för de sökande, öka

² I regleringsbrev för budgetåret 2020 avseende Statens kulturråd fick myndigheten i uppdrag att kartlägga arrangörsledets förutsättningar inom samtliga konstarter. Rapporten *Arrangörer - uppföljning och kartläggning av förutsättningar* inlämnades den 28 maj 2021 till Kulturdepartementet som redovisning av uppdraget.

bidragens träffsäkerhet och förutsägbarhet för att säkerställa en infrastruktur för musikområdet och goda ekonomiska villkor för konstnärligt verksamma. Kulturrådet tar kontinuerligt in synpunkter från musiklivet, musikbranschen och myndighetens rådgivande referensgrupper, vilket kommer att beaktas i samband med bidragsöversynen.

Myndigheten för kulturanalys publicerade den 10 juni 2021 rapporten *Så fri är konsten – Den kulturpolitiska styrningens påverkan på den konstnärliga friheten* (2021:1). Diskussionen hos Kulturrådet angående risken för styrning av innehåll i bidragsansökningar med koppling till rättighetsperspektiven är levande och kommer att påverka utvecklingen av bidragsgivningens utformning.

Till sist vill Kulturrådet poängtera behovet av att stärka kulturlivets återstart som beskrivs grundligt i Kulturrådets budgetunderlag för 2022-2024. Det är känt att musiklivet har drabbats extra hårt av coronapandemin då musikers ekonomi ofta bygger på korta uppdrag och anställningar, och arrangörers ekonomi i mer eller mindre hög grad är beroende av biljettintäkter och intäkter från övriga delar inom verksamheten.

3. Avsnitt 5.2

Ekonomiska och andra konsekvenser

Kulturrådet har gjort bedömningen att promemorian föreslår en verksamhetsövergång enligt lagen (1982:80) om anställningsskydd. Detta innebär att anställda på Musikplattformen behåller sina tjänster, men att villkoren och arbetsuppgifterna förs över till Kulturrådet.

För Kulturrådets del är det dock viktigt att poängtera att tjänsternas innehåll kommer att behöva anpassas till Kulturrådets verksamhet, organisation och arbetsprocesser. Tjänsteinnehållen, så som dessa ser ut idag, både vad gäller främjandeuppdraget och bidragsgivningen, går därför inte att lyfta över i oförändrat skick. Detta innebär att de medarbetare som följer med vid en verksamhetsövergång således inte kan förvänta sig att arbeta på samma sätt som tidigare, eller utföra exakt samma uppgifter som de gjorde innan övergången.

I detta sammanhang vill vi även lyfta frågan om hur Kulturrådet arbetar med bedömggrupper, så kallade referensgrupper. Kulturrådet lägger stor vikt vid att statliga medel fördelas utifrån både konstnärlig kvalitet och kulturpolitisk relevans. Kulturrådet har bred erfarenhet av att arbeta med referensgrupper och sakkunniga som gör bedömningar av ansökningar och lämnar förslag till beslutsfattaren, som sedan fattar beslut om bidrag. Vi menar att det är av stor vikt att expertis för bedömning av ansökningar finns, särskilt gällande konstnärlig kvalitet. Behovet av expertkunskap är dock föränderligt över tid, vilket innebär att

Kulturrådet har möjlighet att snabbt och flexibelt stärka en referensgrupp med utökad expertis.

Kulturrådet bedömer att den flexibiliteten skulle minska om det inrättades ett konstnärligt råd som ett särskilt organ inom myndighetens verksamhet. Kulturrådet ser ett stort värde i att arbeta kunna samlat med bidragsgivning och främjande inom musikområdet, och i att de resurser som förs över från Musikplattformen kan bli en förstärkning bland annat av myndighetens bidragsgivning till musikområdet. Vi ser att bedömningen av ansökningar inom flertalet bidragsformer bör hanteras av referensgrupper, på samma sätt som myndigheten idag arbetar med bidrag inom musikområdet.

I Kulturrådets verksamhetsplan för 2021 fastställdes fem strategiska utvecklingsområden som anger den långsiktiga inriktningen för vårt arbete. Den femte strategiska inriktningen gäller myndighetens förvaltningsutveckling som siktar på att Kulturrådet ska vara en tillgänglig myndighet och att alla ska uppleva kontakten med Kulturrådet som enkel, professionell, effektiv och ändamålsenlig. I arbetet med det femte utvecklingsområdet ingår det att säkerställa att de interna processerna sker effektivt, digitalt samt informations- och rättssäkert, vilket innefattar utvecklingen av Kulturrådets arbete med referens- och arbetsgrupper. Det utvecklingsarbetet är påbörjat och kommer troligen att fortsätta även under 2022.

Kulturrådets utgångspunkter

Kulturrådets uppdrag utgår från de nationella kulturpolitiska målen. Myndigheten verkar för kulturens utveckling och tillgänglighet genom att fördela och följa upp statliga bidrag och genom andra främjande åtgärder.

Myndighetens instruktion

Kulturrådet har i uppdrag – formulerat i myndighetens instruktion – att särskilt verka för konstnärligt och kulturpolitiskt värdefull utveckling inom verksamheter som rör teater, dans, musik och annan scenkonst bland flera konst- och kulturområden. Enligt Kulturrådets instruktion ska myndigheten också bl.a.:

1. Verka för ökat internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan inom hela kulturområdet;
2. Integrera ett jämställdhets-, mångfalds- och barn- och ungdomsperspektiv samt även främja ett internationellt och interkulturellt utbyte och samarbete i sin verksamhet.

Förordningar som styr uppdrag inom musikområdet

Kulturrådets uppdrag sträcker sig över flera områden med både direkt och indirekt koppling till musikområdet. Bidragsgivningen når det fria musiklivet såväl som offentliga institutioner med regionalt uppdrag; det innefattar huvudsakligen det professionella musiklivet inom den privata, offentliga och ideella sektorn, men även delar av den ideella sektorn som bl.a. representerar amatörculturorganisationer; det innefattar en infrastruktur för spridning av musik i hela landet, producerande aktörer, internationella kulturutbyten, men även utbildning för barn och unga.

Här nedan ges en överblick över regelverket som direkt styr Kulturrådets bidragsgivning till musikområdet och som ligger till grund för framtagande av riktlinjer för olika bidragsformer.

Kulturrådet har enligt förordning (2012:516) om statsbidrag till det fria kulturlivet inom teater-, dans- och musikområdet ett ansvar att främja mångfald, kvalitet och förnyelse samt annan kulturpolitiskt värdefull utveckling inom det fria kulturlivet. Enligt denna förordning får bidrag lämnas till aktörer som bedriver verksamhet av professionell art och som är verksamma i Sverige inom teater, dans och musik eller annan scenkonstrelaterad verksamhet. Förordningen anger också att Kulturrådet kan stödja fonogramproducenter och beställning av nyskriven musik. Gällande samverkan med komponister gör förordningen undantag och tillåter att lokala och regionala teater-, dans- och musikinstitutioner ansöker om bidragsformen.

Kulturrådet har enligt förordning (2012:517) om statsbidrag till kulturella ändamål ett ansvar att främja kulturutbud av hög kvalitet som bidrar till att uppfylla de nationella kulturpolitiska målen. Statsbidrag får enligt denna förordning lämnas till kulturverksamhet som bedrivs i Sverige, deltar i internationell eller interkulturell verksamhet. Kulturrådet kan också lämna bidrag till internationell kulturverksamhet som bedrivs av en samisk organisation enligt denna förordning. Både verksamhet av professionell art och amatörculturell verksamhet samt nationella minoriteters kulturverksamhet inryms i denna förordning.

Kulturrådet fördelar statsbidrag till regioner som ingår i kultursamverkansmodellen enligt förordning (2010:2012) om fördelning av vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet. Enligt denna förordning ska fördelningen av statsbidrag bidra till att de nationella kulturpolitiska målen uppnås samt ge ökade möjligheter till regionala prioriteringar och variationer. Enligt denna förordning får en region fördela vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet om den har upprättat en kulturplan som överensstämmer med

denna förordning och de föreskrifter som meddelas i den. Enligt denna förordning ska regionen ansvara för att bidragsgivningen främjar en god tillgång för länets invånare till professionell teater-, dans- och musikverksamhet. Då region Stockholm inte ingår i kultursamverkansmodellen fördelar Kulturrådet bidrag till institutioner inom region Stockholm enligt förordningen (1996:1598) om statsbidrag till regional kulturverksamhet för teater-, dans- och musikverksamhet samt Region Stockholm för den regionala musikverksamheten. Med utgångspunkt i de två sistnämnda förordningar kan Kulturrådet fördela utvecklingsbidrag till regional verksamhet. Regeringen anger i regleringsbrev vilka insatser som ska prioriteras.

Kulturrådet beviljar utvecklingsbidrag till kulturskolor i syftet att främja den kommunala kulturskolans möjligheter att erbjuda barn och unga undervisning av hög kvalitet i kulturella och konstnärliga uttrycksätt. Bidraget till kulturskolor, som regleras av förordning (2019:470) statsbidrag till kommuner som bedriver kulturskoleverksamhet, berör även insatser kopplade till musikundervisning i stort och instrumentalundervisning i synnerhet.

Bidrag till skapande skola kan fördelas till offentlig eller fristående huvudman för grundskolan och syftar till att konst och kultur integreras i grundskolan på lång sikt. Projekten som beviljas bidrag genomförs av professionella kulturaktörer och har fokus på elevernas möjlighet till konstnärlig fördjupning inom konst och kultur. Musiken finns även representerad inom detta bidrag som regleras av förordning (2007:1436) om statsbidrag till kulturell verksamhet i skolan.

Kulturrådets regleringsbrev

Förordningarna (2012:516) och (2012:517) reglerar bidrag som enligt Kulturrådets regleringsbrev för 2021 fördelas inom anslagsposten 2:2 ap.1 Bidrag till den fria scenkonsten, arrangörer, fonogramverksamhet och vissa aktörer av kulturpolitiskt intresse. Förordningen (2012:517) reglerar även delar av anslag 1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete. Denna anslagspost används för insatser som har direkt eller indirekt koppling till musikområdet såsom bidrag till alliansverksamheter, till centrala amatörkulturorganisationer och det civila samhället samt till insatser för att stärka musikexport. Dessa anslagsposter är de som rör bidragsgivningen till det fria musiklivet.

Kulturrådet har genom regleringsbrev för 2021 ett flertal särskilda uppdrag. I samband med kulturella och kreativa näringar ska Kulturrådet redovisa hur myndigheten arbetar med att främja förutsättningarna för kulturella och kreativa näringar, nationellt och internationellt, samt göra en bedömning av resultatet av dessa insatser.

Utöver det hade Kulturrådet sedan 2020 ett uppdrag att följa upp och kartlägga arrangörsledets förutsättningar inom samtliga konstarter, vilket redovisades till regeringen den 28 maj 2021 i rapporten *Arrangörer – en uppföljning och kartläggning av förutsättningar* (KUR 2020:181). Rapporten gäller även musikområdet och har bäring för Kulturrådets framtida arbete med musikområdet.

Ett annat uppdrag, som kommer att redovisas senast den 31 december 2021, gäller att inom ramen för myndighetens uppföljningsansvar av kultursamverkansmodellen se över hur regionerna arbetar med frågan om konstnärernas villkor och de konstnärspolitiska perspektiven. Samtliga dessa uppdrag, och även andra uppdrag i regleringsbrevet, innefattar musikområdet.

Handläggningen av ärendet

Detta beslut har fattats av generaldirektören Kajsa Ravin efter föredragning av handläggaren Luciana Marques. I den slutliga handläggningen av ärendet har enhetschefen Veronica Lamppa Lönnbro och verksamhetsstrategen Heli Hirsch deltagit. I beredningen av ärendet har även handläggarna Emma Carlsson, Isabel Thomson, Jakob Eknor, Johan Wallnäs och Katrin Amberntsson, HR-specialisten Isa Segerlund samt enhetscheferna Lotta Brilioth Biörnstad och Ingrid Skare deltagit.

På Kulturrådets vägnar

Kajsa Ravin

Generaldirektör

Luciana Marques

Föredragande